

Des del País Valencià

Vicent Soler: «Espanya està concebuda per afavorir 400 famílies»

El degà de la Facultat d'Economia de la Universitat de València denuncia l'elitisme de l'Espanya tradicional i critica l'anticatalanisme d'Alberto Fabra

Xavier Borràs Pla , València | Actualitzat el 09/08/2014 a les 15:00h

Arxivat a: des del País Valencià, Entrevista Vicent Soler, Universitat de València, País Valencià, Vicent Soler

Vicent Soler, a la Facultat d'Economia de la UV Foto: XBP

Vicent Soler i Marco (Rocafort, Horta Nord, 1949) és home de llarga trajectòria acadèmica i política. De la mà de Vicent Ventura i Ernest Lluch, participà en la germinació i

consolidació del PSPV durant els anys 70. Va ser conseller d'Administració Pública (1985-1987) en el govern de Joan Lerma i és autor o coautor d'una vintena de llibres sobre teoria econòmica i social. Coneixedor profund de la realitat catalana, aposta per un increment dels llaços entre Catalunya i País Valencià. "Si els valencians deixàrem de mirar a ponent i miràrem cap al nord li crearíem grans desequilibris a Espanya", sosté.

-Es troba la Generalitat Valenciana en situació de fallida econòmica?

-La Generalitat Valenciana està a mans de Cristóbal Montoro. I és el ministre d'Hisenda qui pot fer que es declare en fallida o no. És una situació límit perquè sense autonomia financera no hi ha autonomia política. La decisió [del govern espanyol] de no variar el model de finançament ho complica tot. El 33% de deute sobre PIB a l'interès que estem pagant avui fa que la Generalitat tinga les mans totalment lligades. No és un problema nominalista -si hi ha o no 'default'- sinó de manca d'autonomia.

-Hi ha alguna altra autonomia en aquesta mateixa situació?

-No. El País Valencià està molt pitjor que, per exemple, Catalunya. La nostra balança fiscal és deficitària sobre una lògica inconstitucional. En renda per càpita, nosaltres estem catorze punts per davall de la mitjana estatal, però no rebem la solidaritat dels demés i aportem com les comunitats més riques. Som un cas invers de Robin Hood.

-És l'autonomia pitjor finançada?

-L'última o la penúltima. En totes les ràtios de finançament i dotació de serveis per càpita sempre som a la cua. El problema ve de molt lluny. Quan, el 1972, Ernest Lluch demanà als seus alumnes un estudi sobre les balances fiscals del moment, al País Valencià li sortien uns dèficits enormes. Malgrat les carències que poguéu tenir la informació fiscal del moment, què detectava això? Doncs que la dotació de serveis i infraestructures públiques era ja inferior a la mitjana espanyola. Amb l'aparició de les autonomies i el traspàs de competències, el volum transferit es va vincular a la dotació existent en aquell moment: a menor servei, menor transferència. Amb els anys les diferències s'han anat corregint, però mai no s'ha alterat l'ordre de dotació per càpita, de forma que continuem estant a la cua de la llista. Som un cas únic a Espanya: renda per càpita inferior a la mitjana, finançament per càpita inferior a la mitjana. Una realitat, insisteixo, inconstitucional, ja que la Carta Magna parla de solidaritat entre territoris. El que no entenc és com, conscients d'aquesta insuficiència, els governs del PP, des de Zaplana a Fabra, no han sabut fixar prioritats i s'han dedicat a malgastar. Han comés una gran irresponsabilitat política.

-Alberto Fabra no té un xavo. De quina manera pot malgastar?

-Està retallant en serveis bàsics, insuficientment finançats, i els està repercutint el cost del

pagament del deute. Estem pagant el parany del govern central, que transferí els serveis de l'estat del benestar sense habilitar una lògica financera. Els atacs que ara llança Madrid a les autonomies [exigència de retallades] són atacs al benestar dels ciutadans. És terrible. És una ofensiva política i mediàtica per a re-centralitzar l'estat menystenint les autonomies i ignorant allò que diu la Constitució.

-I fins on ens va a dur aquest impuls re-centralitzador que utilitza la crisi econòmica com a coartada?

-Si escoltes el discurs de la FAES la cosa està clara. S'identifiquen les comunitats autònomes com un luxe insostenible i hi ha una clara intenció de tornar a una Espanya uniforme i centralista. El centralisme 'a la madrilenya' i la uniformitat 'a la castellana' són conceptes vigents des de la Constitució del 1812. L'estat espanyol està concebut per afavorir les 400 famílies que el governen.

-L'oposició sosté que farien falta entre tres i quatre pressupostos autonòmics íntegres per a pagar el deute arrossegat al País Valencià.

-Això dóna una idea del volum que hem d'afrontar. A no ser que es faça una quitança, que seria perfectament plausible. Si el govern central és el responsable, és ell qui ho ha de resoldre. Tot i que també s'haurà de posar sobre la taula la megalomania, la corrupció i la malversació dels governs del PP. No és normal que el preu final de cada obra pública es multiplicara per dos o per tres. Com a conseller, a mi això no em passava. En història econòmica s'estudia el concepte de 'classes extractives': gent que, mitjançant els mecanismes de l'estat, viu de les rendes generades per altres. Hi ha una gran tradició de classe extractiva a Castella, heretada dels temps de la colonització d'Amèrica. El concepte encara està vigent. Aquesta ràbia que envolta la defensa de la unitat d'Espanya no és més que una maniobra hàbil de les classes extractives i dominants per a preservar la integritat territorial de la qual es nodreixen. Ací a València, el sector de la construcció ha generat també una classe extractiva dependent de les concessions públiques i amb un gran maridatge amb els gestors públics.

-A Espanya, eixes classes extractives estan concentrades a l'Ibex 35?

-Evidentment, les 400 famílies a què em referia abans estan als consells d'administració de l'Ibex. Després hi ha classes subalternes o de serveis. Empresaris perifèrics que s'alimenten de les engrunes, adoren Madrid, viuen pendents de l'AVE i ofereixen noves glòries a Espanya a diari.

-En quin moment de la crisi ens trobem?

-Estem sortint de la segona recessió de la crisi, la qual cosa no exclou una tercera. Des

que Zapatero, forçat per Merkel, abandonà el keynesianisme per abraçar la consolidació fiscal vivim en una errada continua. Es poden fer altres polítiques, a mig i llarg termini. Si l'eurozona és una unitat de mercat, per què el Banc Central Europeu no es fa càrrec del deute sobirà dels països del sud a l'u per cent d'interès? Per què la banca privada [com a prestatària dels estats amb dificultats] fa negoci a costa dels contribuents comprant a l'u per cent i venent al tres, quatre o cinc per cent? Quina és la disposició divina que ho ordena? Indubtablement, aquestes coses ens estan amargant la vida als ciutadans i estan retardant la superació de la crisi. A curt termini, no sóc gens optimista.

-El dèficit zero inclòs en la Constitució pel pacte del 2011 entre PSOE i PP garanteix retallades fins el 2018?

-No. Tot depèn de la política i de les negociacions entre governs. Es poden buscar acords amb els creditors. Si l'aposta són les retallades i no es generen ingressos, mai no es podrà pagar el deute. El gran engany és governar un estat com si fos una empresa privada. A excepció de Grècia, que és un cas especial, un estat no pot entrar en fallida. No ens poden aplicar una penitència per mal comportament. Sembla que al nord no tenen clar que els nostres mals els acabaran afectant a ells. No crec en l'extrema austeritat.

-Vostè defensa que l'increment de la productivitat no està necessàriament vinculat a una rebaixa salarial.

-Naturalment. Tothom parla de devaluació interna i ningú esmenta la productivitat. Quan els costos laborals han crescut no ha sigut tant per l'augment salarial com pel decreixement de la capacitat productiva. Per dos motius: ens havíem especialitzat en activitats de baixa productivitat, com ara la construcció, i havíem oblidat el concepte de competitivitat. No funcionàvem com a societat productiva, decreixíem. És inviable pretendre corregir aquestes deficiències amb salaris com els de l'Europa de l'Est o Àsia. La devaluació interna té un recorregut escàs. Hem d'innovar, diferenciar el producte, buscar l'eficiència i crear noves infraestructures. I res d'això s'està fent. El Corredor Mediterrani és un bon exemple: està pendent des que, el 1962, el Banc Mundial la va etiquetar com la infraestructura més important que s'havia d'acometre a Espanya. Només es va fer una autopista i de peatge. Per no tenir la logística adequada, algunes companyies marítimes ignoren el port de València i prefereixen navegar tres dies més fins arribar a Rotterdam.

- Creu que el retard perpetu del Corredor Mediterrani respon a interessos polítics?

-Sens dubte. Arias Salgado [primer ministre de Foment d'Aznar] ja va dir que totes les infraestructures a més de dos-cents quilòmetres de Madrid no eren prioritàries. La concepció radial d'Espanya es va parir el segle XVIII. Durant el regnat de Carles III, l'erari públic només pagava els camins que conduïen a Madrid; els altres, se'ls costejaven els mateixos interessats. La xàrcia de ferrocarrils del segle XIX i l'AVE actual són dos

exemples. Espanya és una concepció ideològica: Déu totpoderós va crear el Paradís, Adam i Eva, i Espanya.

-I com de gran ha sigut per a nosaltres el llast d'aquesta concepció radial?

-Colossal. Per als valencians, el mercat català és molt més important que el madrileny, tant en compres com en vendes. I no s'ha d'oblidar que després de Catalunya ve Europa. No hi ha comparació possible. La vida econòmica i real dels valencians mira al nord, no al centre. I és així des dels temps dels romans. Catalunya és el nostre soci de referència.

-Una hipotètica nació única conformada per catalans, valencians i balears, incrementaria la nostra renda per càpita?

-Una cosa és clara l'any 2014: l'anticatalanisme ens ha costat molts diners als valencians. Hem fet moltes renúncies. Cara al futur, combatre l'anticatalanisme no és solament una necessitat cultural, és també una necessitat econòmica. Els empresaris valencians han començat a parlar clar al respecte. Ja era hora. Després de trenta anys de democràcia, espere que siga un punt d'inflexió davant l'anticatalanisme barroer d'una dreta que, tot just, ofereix fum de palla. Per raons de veïnatge i estratègia, Catalunya i el País Valencià haurien de tindre relacions molt fluïdes.

-Què amaga el president Fabra darrere de l'anticatalanisme?

-Temps enrere l'anticatalanisme jugà un paper electoral. Ara, després de constatar que els tancs de Catalunya no han arribat, estem comprovant que els nostres problemes vénen de Madrid. La manca d'originalitat de Fabra evidencia la fallida del seu govern. És senzillament patètic, un debat artificial que no du a cap lloc. El problema és que la majoria de mitjans de comunicació valencians els són afins i no qüestionen el missatge. L'anticatalanisme està en les venes dels valencians i és difícil de combatre. L'estratègia anticatalana l'estrenà en els anys 70 Abril Martorell perquè no tenia cap altre argument amb què combatre l'avanç de l'esquerra. Per als defensors de l'Espanya tradicional, que

València mire cap a l'oest i no cap al nord és fonamental. Si els valencians miràrem cap al nord es crearien uns desequilibris enormes a l'Estat.

-Hi haurà canvi polític al País Valencià l'any que ve?

-Tot fa pensar que sí.

-Com a militant històric del PSPV, veu factible l'enteniment amb les altres formacions d'esquerra? Estan els socialistes valencians preparats per a governar en coalició?

-Amb l'actual direcció jo crec que sí. Els governs de coalició són una norma a Europa. Només a Espanya són excepcionals. És cert que ni el tripartit català ni el pentapartit balear donaren la impressió d'un govern unit, però es pot aprendre de l'experiència. El que està clar és que al País Valencià el relleu polític serà terapèutic i higiènic.

-D'aquelles sobrades majories absolutes de Joan Lerma en els 80 a les fabuloses majories del PP els darrers vint anys. Com s'explica el gir sociològic i electoral al País Valencià?

-El PSPV pagà una factura que no li corresponia: la corrupció del final del felipisme. Els governs del PP s'han beneficiat del creixement econòmic basat en l'economia especulativa. La sensació de poder fer-te ric amb un camp de garroferes s'ha generalitzat amb la bombolla immobiliària. La percepció popular era que, amb el PP, això seria possible i que l'esquerra ho frenaria.

-Ens hem ennuegat de diners?

-Sí.

-Dret a decidir de Catalunya. Està d'acord?

-Qualsevol demòcrata ho està. Jo, com a demòcrata, estic d'acord. El problema és que a Madrid el sentiment nacionalista espanyol està per damunt del sentiment democràtic. Si la gent vol votar, se l'ha de deixar votar.

-El debat sobiranista està tenint un cost enorme per al PSC, que pot passar de força sistèmica a residual en pocs anys. Està obrant correctament?

-Esperem que amb la nova direcció les coses canvien. S'havia perdut el nord. En la tradició del PSC, que jo conec molt bé, el dret a decidir és un valor ferm. Per a Catalunya tots volem una solució no conflictiva i ajustada a la legalitat. Seria ideal una entesa, però per

assolir-la també a Madrid han de moure fitxa i no estan fent res. A altres parts del món aquestes coses no són cap drama. Agafem com a exemple el Regne Unit i Escòcia, societats democràtiques consolidades. Potser a Espanya la democràcia no estiga tan consolidada com pensem.

-Creu que a mig termini -posem 10 o 15 anys- Catalunya té opcions d'assolir la independència en cas que eixa fos la voluntat majoritària?

-Han de parlar les urnes. És l'única eixida en un món civilitzat. A l'esquerra espanyola se li hauria de preguntar perquè els catalans no poden votar. Jo no veig cap drama tot i que, com a valencià, pense que la independència de Catalunya ens perjudicaria.

-Per què?

-Per la reacció de l'Estat espanyol. Catalunya sempre ha estat la capdavantera de l'Espanya plural. Sense ella els demés perdríem molta força. En finançament o defensa de la llengua, ens hem aprofitat de l'espenta dels catalans.